Jüdische Pester Zeitung.

יידישע
פעסטער צייטונג

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומעריען
אונד דער פרענומעראציאנס-שטרייט
בעגיננט מיט דעם עמפפאנג דעם
ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאָן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
אלט-גאססע נומ׳ 1,
וואָהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנסגעלדער צו זענדען בעליעבע.

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דרייםאל וואָכענטליך
מאנטאג, מיטטוואָך אונד פריישאג,
אונד קאסטעט
פֿיר עסטעררייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 . . .
פֿירטעליעהריג 2 גולד׳ 50 קר׳ ע.-וו.
פֿירים אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 גולד׳ 50 קר׳ ע.-וו.
פֿירטעליעהריג 2 . 75 . .

Nr. 10, איילפֿטער יאהרגאנג

פעסט, מיטטוואָך כז טבת ה׳ת׳ר׳ל׳ט׳

Pest, den 22 Jänner 1879.

צור טאגעס-געשיכטע.

בעזאָנדערס-וויכטיגע פּאָליטישע טאגעס ערייגניססע זינד יעטצט ניכט צו פֿערצייכנען. אים עסטעררייכישען רייכסראטהע בעשעפֿטיגט מאן זיך נאָך איממער מיט דעם בערלינער פֿערטראג אונד מיט דער בעזעטצונגס-פּאָליטיק דעם גראפֿען אנדראשי. — אין איטאליען בעשעפֿטיגען זיך דיא דעפּוטירטען עבענפֿאללס נאָך מיט דער שטעללונג איטאליענס צום בערלינער פֿערטראגע. — אין רוסלאנד אונד אין דער טירקייא שפּריכט מאן נאָך איממער פֿאָן דעם רוסיש-טירקישען סעפּאראט-פֿריעדענס-פֿערטראג, דער נ א ך נ י כ ט אבגעשלאָססען וואורדע. — אבער מייסטענס ווירד יעטצט איבעראלל פֿאָן דער אין אָסט-רוסלאנד אויסגעבראָכענען כאָלערא געשפּראָכען!

אין דער געסטריגען זיטצונג דעם עסטעררייכישען רייכסראטהעס שפּראך דער דעפּוטירטע מאָנטי פֿיר דיא אננאהמע דעם בערלינער פֿערטראגעס. מאָנטי איזט איין פֿריינד דער סלאווען אונד איין פֿיינד דער אונגארן; אים אינטערעססע דער סלאווען בילליגט ער דאהער דיא בעזעטצונג דער צווייא טירקישען פּראָווינצען, דערען מייסטע איינוואָהנער סלאווען זינד. ער זאגטע: „דיא עסטעררייכישע מאָנארכיע האט נור דאנן איינע עקסיסטענץ-בערעכטיגונג, ווענן אין דער איננערן געשטאלטונג דעם רייכעס דיא ווינשע דער סלאווען ערפֿיללט ווערדען; אבער ביא דעם יעטציגען צושטאנדע דער מאָנארכיע ווערדען נור דיא אונגארן גראָס, וואס עבען דיא סלאווען צו זעהר רייצט. דיא אונגארן זינד דיא הערען אים רייכע, אונד דיעזע בעזעטצונג איזט אויך נור אים אינטערעססע דער אונגארן דורכגעפֿיהרט וואָרדען. — דער וואונש מיינער פּארטייא איזט דאהער, דאס באָסניען אונד דיא הערצעגאָווינא מיט דאלמאציען אונד קראָאציען צו איינעם זעלבסטשטענדיגען סלאווישען רייכע פֿעראייניגט ווערדען.“

דיעזער סלאווען-פֿריינדליכע דעפּוטירטע וואורדע וועהרענד זיינעם רעדענס אָפֿט פֿערלאכט אונד געשטאָרט. נאָך איהם שפּראך הערר פֿאָן פ ל ע נ ע ר. דיעזער זאגטע: „דער בערלינער קאָנגרעס בעשעפֿטיגטע זיך מיט דער „ערסטען טהיילונג דער טירקייא“; ווענן נון אונזערע מאָנארכיע דען נאָרד-וועסטליכען טהייל דער טירקייא (באָסניען אונד דיא הערצעגאָווינא) נ י כ ט גענאָממען העטטע, זאָ העטטען איהן דאנן סערביען אונד מאָנטענעגראָ בעקאָממען, אונד וויר ווירדען דאנן אונזערער רעגיערונג פֿאָרווירפֿע מאכען, ווארום ז י א דיעזען טהייל ניכט גענאָממען! גראף אנדראשי האט דאהער קלוג געהאנדעלט, אלס ער פֿאָר אללעם דיא האנד אויף דיעזע 2 פּראָווינצען לעגטע. נאָך מיינער מיינונג העטטע גראף אנדראשי דיעזע בעזעטצונג שאָן לאנגע אויספֿיהרען זאָללען אונד דער קאָנגרעס העטטע איהם דאנן נאכטרעגליך דיא צושטיממונג ערטהיילט. ווענן דיא געגנער דעם בערלינער פֿערטראגעס אונד דער בעזעטצונגס-פּאָליטיק דאס אללעס פֿיר זאָ געפֿעהרליך האלטען, ווארום בעגניגען זיא זיך בלאָס מיט איינער מיסטרויענס-קונדגעבונג? זיא זאָללטען ליעבער אויף דאס זאָפֿאָרטיגע אויפֿהעבען דער בעזעטצונג אונד אויף דיא צוריק-בערופֿונג אונזערער ארמעע דרינגען! אבער זיעהע! דיעזע הערען געגנער שייען געגען דיעזע בעזעטצונגס-פּאָליטיק אונד בעוויללינגען ענדליך דאָך דיא קאָסטען דער בעזעטצונגס-ארמעע פֿיר דאס יאהר 1879! מיינע הערען, טייששען וויר אונס ניכט! וויר שטעהען הייטע פֿאָר טהאטזאכען! יעדערמאנן מוס הייטע איינזעהען, דאס אן איין צוריקווייכען ניכט געדאכט ווערדען קאנן, דאס וויר דאס ערלאנגטע דויערנד בעהאלטען מיססען, ווענן וויר אונזער אנזעהען ערהאלטען וואָללען.“

אויך אין דער איטאליענישען דעפּוטירטען-זיטצונג אין ראָם קאם געסטערן דער בערלינער פֿערטראג צור שפּראכע — אונד דער איטאליענישע מיניסטער ערטהיילט היעריבער פֿאָלגענדע אויפֿקלערונג: „דער בערלינער פֿערטראג, וועלכער אין געגענוואַרט דער פֿערטרעטער אללער איירָאָפּעאישען גראָס-מעכטע צו שטאנדע קאם, מוס יעטצט פֿאָן אללען מעכטען הייליג געהאלטען אונד שטרענגע בעאָבאכטעט ווערדען. מאן זאגט: דאס וויר צו רוסען-פֿריינדליך זינד אונד דאס וויר דאס טירקישע לאנד א ל ב א נ י ע ן אן אונס רייסען וואָללען. דאס איזט נ י כ ט וו א ה ר! נור אונזערע געגנער האבען אונס דיעזע ליגע אויפֿגעבראכט. וויר וואָללען יעטצט מיט דען איבריגען איירָאָפּעאישען מעכטען אין פֿריעדען אונד אין איינטראכט לעבען.“

וויא וויר בערייטס אָפֿט מעלדעטען, זאָללטע צווישען דער טירקייא אונד רוסלאנד אויסער דעם בערלינער פֿריעדענס-פֿערטראג נאָך איין סעפּאראט-פֿריעדענס-פֿערטראג וועגען רעגעלונג איינצעלנער אנגעלעגענהייטען אבגעשלאָססען ווערדען, וואָראויף זיך דאנן דיא רוסען אויס דער טירקייא צוריקציעהען זאָללטען. נון וויל מאן עבען מיט דעם אבשליססע דיעזעס סעפּאראט-פֿריעדענס-פֿערטראגעס ניכט פֿאָרווערטס קאָממען. רוסלאנד ווינשט, דאס זיך דיא טירקייא אין דיעזעם נייען פֿערטראגע נאָכמאלס אויסדריקליך פֿערפּפֿליכטע, אללע פּונקטע דעם פֿריעדענס-פֿערטראגעס פֿאָן סאן שטעפֿאנאָ, וועלכע דורך דען בערלינער פֿערטראג ניכט געשטריכען וואורדען, אויסצופֿיהרען. אויף דיעזע אבערמאליגע פֿערפּפֿליכטונג וויל אבער דיא טירקייא ניכט איינגעהען, וועסהאלב צווישען דער טירקייא אונד רוסלאנד וועגען דעם סעפּאראט-פֿריעדענס-פֿערטראגעס נאָך קיינע איינינונג ערציעלט וואורדע.

דאס „פּעסטער זשורנאל“ בעשעפֿטיגט זיך אין זיינעם הייטיגען לייט-ארטיקעל גאר ניכט מעהר מיט פּאָליטיק — זאָנדערן מיט דער רוסישען כאָלערא. דיעזע שטעהט יעטצט ליידער אין פֿאָרדערגרונד אונד דרענגט אללעס איבריגע אינטערעססע אין דען הינטער-גרונד. זעלבסט דער אונגארישע רייכסטאג האט אין זיינער פֿאָרגעסטריגען זיטצונג דיא פּאָליטיק אויסער אכט געלאססען אונד זיך מיט דער אנגעלעגענהייט דער רוסישען כאָלערא בעשעפֿטיגט. דיעזע איזט יעטצט דיא וויכטיגסטע פּאָליטישע אנגעלעגענהייט, דענן עס האנדעלט זיך אום פֿורכטבארערעס, אלס איין גראָסער קריעג איזט. איין קריעג קאנן ניכט זאָ פֿיעלע מענשען פֿערניכטען, אלס איינע העפֿטיגע כאָלערא. וויר האָפֿפֿען, דאס דיא פֿיעלען שרעקענס-נאכריכטען איבערטריעבען זינד, אבער זעלבסט דיא רעגיערונגס-בעריכטע געשטעהען דאס פֿאָרהאנדענזיין דער כאָלערא אין אָסט-רוסלאנד. איינע הייטיגע אמטליכע דעפּעשע אויס וויען מעלדעט, דאס אונזערע רעגיערונג בערייטס שריטטע געמאכט, אום זיך איבער דאס וועזען דער כאָלערא אין רוסלאנד אויפֿקלערונג צו פֿערשאפֿפֿען אונד אללע פֿאָרזיכטס-מאסרעגעלן געגען דיא איינשלעפּפּונג דער כאָלערא אנצוווענדען. מאן וויל אונזערע גרענצען געגען רוסלאנד אבשליעסען אונד יעדען פֿערקעהר צווישען דען ביידען לענדערן פֿערהינדערן.

יעטצט הערשט נאָך דער שטרענגע ווינטער, אן וועלכעם זיך דיא כאָלערא ניכט זאָ אויסברייטען קאנן; עס ווערע דאהער יעטצט דיא האָכסטע צייט, דיעזע צו אונטערדריקען, בעפֿאָר דער ווארמע פֿריהלינג קאָממט. דאס וועזען דער כאָלערא אונד דיא היילמיטטעל געגען דיאזעלבע קעננט נאָך ניעמאנד; אבער זאָ פֿיעל ווייס מאן, דאס דיא כאָלערא דורך נאכלעססיגקייט דער מענשען שרעקליכע פֿערברייטונג פֿינדען קאנן. — אים יאהרע 1347 האט דיא כאָלערא דיא העלפֿטע דער איירָאָפּעאישען איינוואָהנער פֿערניכטעט, גאנצע לענדער וואורדען צו פֿריעדהאָפֿען, אויף וועלכען קיין מענשליכעס לעבען מעהר אטהמעטע. אים זאָממער דעם יאהרעס 1771 שטארבען אין מאָסקייא פֿאָן 230000 איינוואָהנערן פֿאָללע 52000 אן דער כאָלערא. דיא לעטצטע גראָסע כאָלערא וואר אים יאהרע 1829 עבענפֿאללס אונטער דער רוסישען ארמעע אויסגעבראָכען, דיא זיך דאנן פֿערשלעפּפּטע.

דאס בעסטע ווערע דאהער, ווענן מאן יעטצט אין אָסט-רוסלאנד, אללעס וואס אין מענשליכער מאכט שטעהט, צור אונטערדריקונג דער כאָלערא אנווענדען ווירדע. דא נון דיא רוסישען ארצטע אונוויססענד אונד נאכלעססיג זינד, זאָ זאָללען אללע איירָאָפּעאישען שטאאטען איינע איהרער בעסטען ערצטע דאָרטהין ענטזענדען. מאן דארף זיך אויף רוסלאנד אלליין אין דיעזער אנגעלעגענהייט ניכט פֿערלאססען.—

נון איזט היעריבער איין ב י נ ד נ י ס צווישען דייטשלאנד אונד ע ס ט ע ר ר י י כ-א ו נ ג א ר ן צו שטאנדע געקאָממען. עס איזט געוויס, דאס ווענן עס זיך אים איינען קריעג געגען רוסלאנד האנדעלן ווירדע, דייטשלאנד קיים צו בעוועגען וועהרע, מיט עסטעררייך-אונגארן האנד אין האנד צו געהען. מאן ציעהט אין בערלין דיא פֿריינדשאפֿט מיט רוסלאנד איינער פֿריינדשאפֿט מיט אונזערער מאָנארכיע ענטשיעדען פֿאָר. אונד דאָך איזט איין בינדניס צווישען דייטשלאנד אונד עסטעררייך-אונגארן דיעזער טאגע צו שטאנדע געקאָממען, נור דאס דיעזעס בינדניס ניכט געגען רוסלאנד געריכטעט איזט, זאָנדערן געגען — דיא רוסישע כאָלערא! אויס בערלין ווירד נעמליך פֿאָם 21-טען דיעזעס פֿאָלגענדעס געמעלדעט: „דא דיא אנשטעקענדע כאָלערא-קראנקהייט אין זיד-רוסלאנד פֿאָרט-דויערט, האט דיא דייטשע רעגיערונג פֿערפֿיגונגען געטראָפֿפֿען, וועלכע צור רעכטען צייט אויסגעפֿיהרט ווערדען זאָללען, אום דיא געפֿאהר פֿאָן דען גרענצען דייטשלאנדס פֿערנע צו האלטען. פֿירסט ביסמארק ענטזענדעטע זאָגאר איינען געהיימען רעגיערונגס-ראטה נאָך וויען, אום מיט דער געמיינזאמען עסטעררייך-אונגארישען רעגיערונג פֿערהאנדלונגען איינצולייטען, דאמיט ביידע שטאאטען, נעמליך דייטשלאנד אונד עסטעררייך-אונגארן, דיא נאָטהיגען מאססנאהמען געגען דיא פֿערברייטונג דער קראנקהייט „געמיינזאם“ טרעפֿפֿען מאָגען. — מאן האָפֿפֿט, דאס איין זאָלכעס צייטיגעס צוזאממענווירקען ביידער שטאאטען בעטרעפֿפֿס דער איינשרענקונג אָדער פֿערניכטונג דער קראנקהייט פֿאָן גראָססעם ערפֿאָלגע בעגלייטעט זיין ווירדע.“ —

ווערדען קאָננע. דער יונגע מאָרטאַרא וואורדע נאך ראָם געבראכט, וואָ ער אונטער אויפזיכט דעם פאבסטעס אונטעררייכטעט אונד ערצאָגען וואורדע. אים אלטער פאָן 18 יאהרען פרעדיגטע מאָרטארא בערייטס אלס גייסטליכער אין דער בעריהמטען פעטערסקירכע אין ראָם. דער פאבסט, דער איין רעליגיאָזער שוועהרמער וואר, ערשיען אויך פער־זאָנליך ביי דיעזער מיט אונגעהייערעם בייפאללע אויפגענאָממענען פרעדיגט. דיא ראָמישען בלעטטער שריעבען דאמאלס וויא פאָלגט: „דער פאבסט פיאוס אייסערטע, מיט טהרענען דער ריהרונג אין דען אויגען, דאס נור איין געבאָרענער יודע דיא קראפט אין זיך בעזיטצע, דער קאטהאָלישען רעליגיאָן נייע קראפט אונד נייעם לעבען איינצוהויכען, דא יא אויך דער ערסטע שטיפטער דער קאטהאָלישען רעליגיאָן איין געבאָרענער יודע וואר!" — זאָלאנגע פאבסט פיאוס געלעבט, בליעב מאָרטארא, דער זיין ליעבלינג וואר, אימטער אין זיינער נעכסטען נעהע. דער געגענווערטיגע נייע פאבסט לעאָ דער דרייצעהנטע האט דען מאָרטארא פאָר ווענינען טאגען צום ערצבישאָף ערנאננט אונד נאך פראנקרייך פערזעטצט. דערזעלבע ווירד אין דער שטאדט מאטטינקאָר וואָהנען, וויל דיעזע שטאדט איינע אוראלטע קירכע בעזיטצט, דיא אלס הייליג גילט אונד צו דער יעהרליך פיעלע טויזענדע קאטהאָליקען שטראָמען, אום דאָרט איהרע געבעטע צו פערריכטען. אן דיעזעם אָרטע ווירד מאָרטארא, דער איין זעהר אייפריגער קאטהאָליק איזט, פיעל געלעגענהייט פינדען, אום דאס פאָלק פיר דען קאטהאָלישען גלויבען צו שטערקען. — (וויר בעדויערן דיא פעראירדונגען איינעם זאָלכען מענשען, דער אלס יודע געבאָרען איזט.)

בריעפע דער רעדאקציאָן.

א ן מ ע ה ר ע ר ע! וויר בריגנען בעקאננטליך נור דיא ציעהונגען דער אינלענדישען לאָזע, דא דיעזע ביי אונס דאָך אם מייסטען פערברייטעט זינד. דא אן אונס יעדאָך אין דען לעטצטען טאגען בעציגליך דער קליינען מאילענדער-לאָזע פאָן פערשידענען זייטען אנפראגען איינגעלויפען, זאָ וואָללען וויר אן דיעזער שטעללע פאָלגענדעס מיטטהיילען: אם 16-טען דעצעמבער 1878 פאנד איינע ציעהונג דער קליינען מאילענדער (10 פראנקס-)לאָזע שטאטט, וואָביי פאָלגענדע 5 סעריען געצאָגען וואורדען: 1558 1635 3008 3092 7434. נון איזט עס בעקאננט, דאס ביי יענען לאָזען, וועלכע אויך סעריען האבען, צוערסט דיא סעריען געצאָגען ווערדען אונד דאנן יענע נוממערן, וועלכע אין דיעזען סעריען ענטהאלטען זינד. אנדערע נוממערן קאָננען ביי דערזעלבען ציעהונג ניכט הערויסקאָממען. יענע אונזערער לעזער אלזאָ, וועלכע קליינע מאילענדער-לאָזע בעזיטצען, מאָגען נור נאכזעהען, אָב איהרע סעריע אונטער דען אָבען בעצייכנעטען 5 סעריען פאָרקאָממע. איזט דיעזעס דער פאלל, דאנן ווערדען וויר איהנען אויך מיטטהיילען, וועלכע סוממע איהר לאָז געוואָננען. איזט יעדאָך איהרע סעריע דיעסמאל ניכט געצאָגען, דאנן מאָגען זיא געדולדיג ביז צור נעכסטען ציעהונג ווארטען, דא איהר לאָז דיעסמאל ניכט געצאָגען וואורדע!

געשעפטסבעריכט

פעסטער פרייזע.

נ ע ט ר ייד ע-ג ע ש ע פ ט. פאָן ו ו י י צ ע ן וואר געס־טערן פיעל צו מארקטע געבראכט, דער פערקויף וואר מעסיג, פערקויפט וואורדען 10000 מטצר.

ו ו י י צ ע ן הטיים 500 מעטר-צטר. 79 קילאָ 9·60 גול. 500 מעטר-צטר׳ 78 קילאָ 9,50 גולד. — 800 מעטר-צטר׳ 78 ק׳ 9.50 גול. 500 מטרצ׳ 78 קילאָ 9 45 גול. 550 מטרצ׳ 78 ק׳ 9.40 גול. 300 מטרצ׳ 78 ק׳ 9.40 גול. 300 מטרצ׳ 77 ק׳ 9.— גול. 100 מטרצ׳ 77·3 ק׳ 8.80 גול. — ב א נ א ט ע ר 100 מעטרצ׳ 77.3 קילאָגראמם 8.80 גולד. 400 מעטרצ׳ 77 קילאָ׳ 8.40 גולד. 100 מטרצ׳ 73 קילאָ 7.60 גולד. (אללעס פער דרייא מאָנאטע.)

ק אָ ר ן 5,30 — 5,70 גולד.

ג ע ר ס ט ע פוטטער 5,30—5,60 גולדען, מאלץ 7,50 גולדען.

ק ו ק ו ר ו ץ נייער 4.45—4.50 גולד.

ה א פ ע ר 5,25—5,60 גולד.

ר ע פ ס ק אָ ה ל פער אויגוסט - סעפטעמבער 12·75—12·87½ גולד. —

מ ע ה ל - פ ר י י ז ע (פער 100 קילאָגראמם זאממט זאק, פרייא אב פעסט:) נומ׳ 0: 20 גולד. 30 קר., נומ׳ 1 20 גול. 20 קר., נ׳ 2: 19 גול. 60 קר., נ׳ 3: 18 גול. 20 קר. נ׳ 4: 17 גול. 20 קר., נ׳ 5: 16 גול. — קר., נ׳ 6: 15 גולד. — קר., נ׳ 7: 12 גול. 80 קר., נ׳ 8: 10 גול. 40 קר., נ׳ 8½ 7 גולד. 80 קר., פיינע קלייע 3 גול. — קר., גראָבע קלייע 2 גולד. 60 קר.

ה י ל ז ע נ פ ר י כ ט ע: ערבסען 8—10 גול. נייע לינזען 8—10 גול. ראָהע הירזע 5¼ — 5½ גול. הירזע־ברייַן 9.25 גול. — גרויער מאָהן 17—18 גול. בלויער 21—23 גול. גראָסע ווייסע באָהנען 7—8.50, צוועדגעל 10—10½ גול. — ה א נ פ ז א מ ע ן 9 גולד. — לייגזאמען 11½ — 12 גול. — מאָהאר 6 גולדען. וויקען 5½ גולד. — (אללעס פער 100 ק.)

ע ר ד - ע פ פ ע ל פרימא פער 100 קילאָגראמם 1.30—1.40 גולדען.

ש פ י ר י ט ו ס נייע מעטהאָדע אים קליינען 28 — 28½ גולד. אלטע-מעטהאָדע 29 — 29½ גול׳ פער 10000 ליטער-פערצענט.

ש ל י ו ו אָ ו י ט ץ באנאטער 30—36 גול. סרעבער עכטער 25 — 26 גול. (אללעס פער העקטאָלים.)

א ו נ ש ל י ט ט (חלב) 45¾—46½ גול. —

צ וועטשקען. באָסנישע פרימא וואארע 18,75 גול. מיטטעל וואארע 16,75, פאס-וואארע 12 גולד.

צ וועטשקענמוס (לעקוואר) 9½—12½ גולד.

ר אָ ט ה-ק ל ע ע 53—54 גולד.

ה אָ נ י ג. געלייטערטער 32—33 גולד. וואכס-האָניג 26—26¾ גולד.

ו ו א כ ס ראָזענייער 125 גולד.

ו ו י י נ ש ט י י ן נוטער-נאטטונג 61—61½ גולד.

כ נ אָ פ פ ע ר ן א ו נ ג א ר י ש ע פרימא וואארע 18½—19½ גולדען.

ר י ב אָ ל דאָפפעלט-ראפפינירטעס 33½—34 גולדען פער 100 קילאָגראמם. —

פ א פ ר י ק א 23, פרימא-וואארע 35 גולד.

פ ע ט ר א ל ע א ו ם 18—18½ גולד.

ש א פ פ ע ל ל ע אין פאָריגער וואָכע וואורדען 20000 שטיק פערקויפט. אונד צוואר: דייטשוואָללינע צו 2.20—2,80 גולד. פער פאאר. סערבישע אונד טירקישע 1·10 — 1·25 גולד. באנאטער אונד זיעבענבירגער 120—135 גולד. (אללעס פער 102 שטיק.)

נ א י ס-פ ע ל ל ע, קראָאטישע צו 120—130 גול. באנאטער צו 140 — 150 גולד. (פער 102 שטיק.)

ה י י ט ע, ווייר נאָטירען: פער 100 ק׳ אונגארישע קוה-הייטע 110 — 112 גול. אָכסענהייטע טראָקענע 108 — 110 גול. ראָסהייטע 7½—11½ גולד. פער פאאר.

ל ע ד ע ר. פפונדהייטע 22—25-קילאָ 180—184 גול. איינמאל פערזעטצטע טערצען פאָן 14—15-קילאָ 170—172 גולד., צווייסאל פערזעטצטע טערצען 16—18 קילאָ׳ 168—170 גול. דריימאל פערזעטצטע טערצען פאָן 19—20 קילאָ 175—176 גולד.

ק א ל ב ל ע ד ע ר, ברוינע פאָן 9—10-קילאָ 450—465 גולדען, גענערבטע 5—10-קילאָ 325 — 355 גולד. פער 100 קילאָ.

ש א פ וו א ל ל ע, אין פאָריגער וואָכע וואר דאס וואָלל-געשעפט שטילל, עס וואורדען פערקויפט. בלאָס 250 מטרצ׳ מיטטעלפיינע טוכ-וואָללען צו 126 גולד. (אללעס פער 56 קילאָ.)

וויענער פרייזע.

ש פ י ר י ט ו ס 28 — 28¼ גולד. צו 10·000 ליטער פערצענט. —

ר י ב אָ ל 32¼—32¾ גולדען. פער 100 קילאָ.

ו ו י י צ ע ן, פערקויפט וואורדען 35000 מעטערצטר׳ פרייזע: טהייס-ווייצען 79—80-קילאָ׳ 9,75—11,— גולד׳ פער מעטערצטר. —

ק אָ ר ן, אונגארישעס 69—72-קילאָגראמם 6,30—6,60 גולד׳ פער מעטער-צטר.

ה א פ ע ר אונגארישער 6,15 — 6·30 גולדען פער מעטער-צענטנער.

ג ע ר ס ט ע סלאָוואקישע 63—64½-קילאָ 7,10 — 9.30 גולד.

ר ע פ ס באנאטער 12.50 — 12,75 גול. קאָהל 13·25 — 13.50 גול. —

ו ו י י צ ע נ - מ ע ה ל נ׳ 0: 21·— — 22.— גול., נ׳ 1 20.— — 15.50 גול., נ׳ 2: 17.— — 18.— נ׳ 3: 14.50—15,50 גולדען. אללעס פער מעטער צטר.

ק אָ ר נ - מ ע ה ל, נ׳ 1: 12,50—14.— גול. נ׳ 2, 10·50 11,50 גולדען פער מעטער-צטר. —

ה י ל ז ע נ פ ר י כ ט ע: לינזען 10—22 גולדען, ערבסען 9—14 גול. — באָהנען 8—10 גול. — היידען 5,20—5½ גול׳ (אללעס פער 100 קילאָ.)

לאָטטאָ-ציעהונג פאָם 18-טען יענער 1878.

טעמעשוואר	62	11	29	46	69
וויען	24	26	85	23	79
גראץ	4	76	21	12	90

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר ברײַ רייז.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פריכטע		קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאָגר.
ווייצען	נייער באנאטער	74	—.— —.—
"	"	75	—.— —.—
"	"	76	7.95 — 8,05
"	"	77	8.30 — 8.45
"	"	78	8.65 — 8.80
"	"	79	8 90 — 9.—
"	"	80	9,05 — 9 10
"	טהייס	74	—.— —.—
"	"	75	—.— —.—
"	"	76	8 60 — 8.70
"	"	77	8.90 — 9.10
"	"	78	9 30 — 9 40
"	"	79	9 45 — 9,55
"	"	80	9.60 — 9.65
"	פעסטער באָדען	74	—.— —.—
"	"	75	—.— —.—
"	"	76	8.25 — 8.35
"	"	77	8.40 — 8.50
"	"	78	8.50 — 8 70
"	"	79	8 85 — 9 —
"	"	80	9,10 — 9 20
"	ווייסענבורגער	74	—.— —.—
"	"	75	—.— —.—
"	"	76	8 25 — 8.40
"	"	77	8 50 — 8 65
"	"	78	8 80 — 9 —
"	"	79	9.15 — 9 25

פריכטע	קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאָגר.
קאָרן	72	5.90 — 5,70
גערסטע מאלץ	62	7.20 — 6.60
גערסטע פוטטער	62	5.75 — 5 40
האפער	41	5 70 — 5.50
קוקורוץ באנאטער		.— — .—
אנדערער	73	4 60 — 4.45
הירזע		5.25 — 4,75

טערמינע (פער 100 קילאָגראמם)		
ווייצען	פער אָקטאָבער	.— —
"	פריהיאהר	—.—
קוקורוץ		8.50 —
גערסטע		4.85 —
האפער		—.—
"	פריה-יאהר	5,55 —
"		—.—
רעפס		—.—

גאללען-מעהל		פער 100 קילאָגראמם, פל. קר.
נומער	0	20 80
"	1	20 20
"	2	19 60
"	3	18 20
"	4	17 20
"	5	16 —
"	6	15 —
"	7	12 80
"	8	10 40
"	8½	7 80

שפּירימוס: אלטע מעטהאָדע פּראָמפּט	21,50
נייע, "	26,75

קורז-טאבעללע פאָם 18. יענער

געלד-קורז

	פל.	קר.
זילבער-אגיאָ	100	—
דוקאטען	5	53
עסטעררייך-אונגארישעס 8 גולדען גאָלד-שטיק (20 פראנקס)	9	33
נאפאָלעאָנדאָר	9	33
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	57	65
20 מארקשטיקע	11	51
פאפיער רובעל	1	14

לאָזע.

	פל.	קר.
1839-ער ראָטהשילד-לאָזע גאנצע	315	—
דעטטא פינפטעל	313	—
1854-ער 4 פּראָצענטיגע שטאאטס-לאָזע	109	25
1860-ער " גאנצע	114	—
דעטטא " פינפטעל	125	75
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	141	75
דעטטא " 50 "	141	—
[illegible]	26	—
טירקען-לאָזע	20	50
קרעדיט-לאָזע	160	75
קלארי-לאָזע צו 40 גולדען	29	25
דאָנוי-דאמפשיפפאהרטס-לאָזע	95	50
אינסברוקער לאָזע	20	75
קעגלעוויטש צו 10 גולדען	16	—
קראקויער " 20 "	15	—
אָפנער " 40 "	30	—
פאלפי " 40 "	29	—
רודאלפלאָזע " 10 "	15	50
סאלם-לאָזע " 40 "	42	—

לאָזע	פל.	קר.
זאלצבורגער לאָזע צו 20 גולדען	17	50
סט. גענאָיס " 40 "	36	25
סטאניסלויער " 20 "	23	75
[illegible] " 100 "	117	75
דעטטא " 50 "	61	—
וואלדשטיין " 20 "	24	25
ווינדישגרעטצער " 20 "	28	20
אונגארישע פרעמיען-לאָזע צו 100 גולד.	79	77
דעטטא צו 50 גולדען	79	25
וויענער לאָזע	90	30

ווערטה-פאפיערע

	פל.	קר.
אונגארישע גאָלד-רענטע	83	70
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	80	50
טעמעשוואר-באנאטער	75	—
זיעבענבירגישע	74	—
גאליציסע	85	50
בוקאווינער	79	50
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	101	40
ווינצערצעהענט-אבלעזונגס-אבליגאציאָנען	82	—
פפאנדבריעפע דער אונגארישען באָדענקרעדיט-אינסטיטוט צו 5 פּראָצענט	95	50
דער אונגארישען היפּאָטהעקען באנק צו 5 פּראָצענט	84	—
דער אונגארישען אלגעמיינען באָדענקרעדיט-געזעלשאפט צו 5 אונד פּראָצענט	—	—
דעטטא צו 6 פּראָצענט	—	—
דער ערסטען [illegible]	96	—

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1879. Druck v. M. Burian, Marokkanerhaus.

אנשטעקענדען קראנקהייט? — 2) וועלכע פֿאָרזיכטס-מאסרעגעלן געדענקט דיא האָהע רעגיערונג צו ערגרייפֿען, דאמיט אונזערע מאָנארכיע פֿאָר דער געפֿאהר דער איינשלעפּפּונג דיעזער כאָלעראַ-ארטיגען קראנקהייט גענינענד געשיטצט ווערדע?"

— דיא אינטערפעללאציאָן וואורדע דעם מיניסטער דעם אינגערן איבערגעבען. שאָן אין דען נעכסטען טאגען דירפֿטען וויר ערפֿאהרען: וועלכע מיטטעל ניכט בלאָס דיא עסטעררייכישע, זאָנדערן אויך דיא אונגארישע רעגיערונג ערגריפֿפֿען, אום דעם הערייננברעכען דער געפֿאהר פֿאָרצובייגען. עס וועררע טרויריג, וועגן וויר פֿאָן דער רוסישען נאכבארשאפֿט אויך נאָך אין דיעזער בעציעהונג צו ליידען העטטען!

*) (דיא אנגעלעגענהייט דער רוסישען כאָלעראַ אים אונגארישען רייכסטאג.) אם 20-טען דיעזעס, גלייך נאָך וויעדער-עראָפֿפֿנונג דעם אונגארישען רייכסטאגעס, האטטע זיך דערזעלבע מיט איינער רעכט אונאנגענעהמען אנגעלעגענהייט צו בעשעפֿטיגען, נעמליך מיט דער כאָלעראַ אין רוסלאנד. ערנסט שימאָני ריכטעטע נעמליך פֿאָלגענדע אינטערפעללאציאָן אן דען מיניסטער דעם אינגערן: „עס איזט אללגעמיין בעקאנגט, דאס זייט איינגער צייט אין געוויססען געגענדען רוסלאנדס דיא כאָלעראַ הערשט. רוסלאנד האט זיך צו פֿיעל מיט דער אָריענטאלישען פֿראגע בעפֿאסט. פֿאָרלייפֿיג האט רוסלאנד יעדאָך היעפֿאָן נור דען איינען טרויריגען ערפֿאָלג אויפֿצוווייזען, דאס עס מיט דער „אָריענטאלישען כאָלעראַ" צו קעמפּפֿען האט, וועלכע פֿאָם אזיאטישען קריעגס-שויא-פּלאטצע אינס רוסישע רייך הינייננגעשלעפּפּט וואורדע. עס ליעגט אויף דער האנד, דאס וויר אלס גרענצנאכבארן רוסלאנדס אינס ערסטענס פֿאָן דער נאטור אונד דעם וועזען דיעזער קראנקהייט איבערצייגען מיססען; צווייטענס אבער דירפֿען וויר ניכטס אונבעניטצט לאססען, אום צו פֿערהיטען, דאס דיעזע אנשטעקענדע קראנקהייט אויך צו אונס פֿערפּפֿלאנצט ווערדע. איך ריכטע דאהער אן דען מיניסטער דעם אינגערן פֿאָלגענדע אינטערפעללאציאָן: „האט דיא רעגיערונג קעננטניס פֿאָן דער נאטור אונד פֿערברייטונג דער כאָלעראַ, דיא אין געוויססען געגענדען רוסלאנדס זייט איינגער צייט הערשט? — 2) האט דיא רעגיערונג פֿערפֿיגונגען געטראָפֿפֿען, אום דיעזע אנשטעקענדע אונד געפֿעהרליכע קראנקהייט פֿאָן דען גרענצען אונזערער מאָנארכיע מאָגליכסט פֿערנע צו האלטען?" — מיניסטער-פּרעזידענט טיסאָ, דער בעקאנגטליך גלייכצייטיג אויך מיניסטער דעם אינגערן איזט, ערהאָב זיך נון אונד זאגטע: „געעהרטעס הויז! עס פֿרייט מיך, דאס איך דיעזע האָכוויכטיגע אינטערפעללאציאָן זאָגלייך בעאנטוואָרטען קאנן. זאָבאלד דיא נאכריכט פֿאָן דער אין רוסלאנד אויסגעבראָכענען כאָלעראַ דורך דיא צייטונגען בעקאנגט וואורדע, עראכטעטע איך עס אלס מיניסטער דעם אינגערן פֿיר מיינע פּפֿליכט, מיך אינפֿערציגליך אן דען מיניסטער דעם אייסערן צו ווענדען, דאמיט איך איבער דען וואהרען זאכפֿערהאלט אמטליכע אויסקינפֿט ערהאלטע. איך קאנן דיא פֿערזיכערונג געבען, דאס נאָך בעפֿאָר איך דיעזען שריטט געטהאן, דער הערר מיניסטער דעם אייסערן ניכט בלאָס נאָך רוסלאנד, זאָנדערן איבעראללהין זיך געווענדעט, אום זיך איבער דיא נאטור אונד אויסברייטונג דעם איבעלס דיא אונצווייפֿעלהאפֿטעסטע אויסקינפֿט צו פֿערשאפֿפֿען. אוים דען ביזהעריגען ערפֿאהרונגען קאנן איך'ס יעדאָך מיט בערוהיגטעם געפֿיהלע אויסשפּרעכען, דאס דיא קראנקהייט ביז היינטע ניכט זאָ גראָס אונד ניכט זאָ פֿערברייטעט איזט, דאס וויר איינע איינשלעפּפּונג דערזעלבען אין אונזערע מאָנארכיע צו בעפֿירכטען העטטען. טראָטצדעם אבער, דאס איינע געפֿאהר אויגענבליקליך גאר ניכט פֿאָרהאנדען, האט דיא רעגיערונג עס ניכט אונטערלאססען, זאָלכע פֿערפֿיגונגען צו טרעפֿפֿען, וואָדורך זיא איבער דען שטאנד אונד דיא ענטוויקעלונג דער קראנקהייט אין רוסלאנד צו יעדער צייט גענויע קעננטניס האבע, אום נאָטהיגענפֿאללס דיא געאייגנעטען מאסרעגעלן צו ערגרייפֿען, דאמיט דיא כאָלעראַ פֿאָן דען גרענצען אונזערער מאָנארכיע פֿערנע בלייבע!.." — ערנסט שימאָני אלס אינטערפעללאנט ערוויעדערטע היערויף: „איך בין מיט דער אנטוואָרט דעם הערען מיניסטער-פּרעזידענטען וואָהל צופֿריעדען, דאָך מאָכטע איך מיר נאָך פֿאָלגענדע בעמערקונג ערלויבען: דער הערר מיניסטער שענקט דען אוים רוסלאנד קאָממענדען בערוהיגענדען בעריכטען איבער שטאנד אונד אויסברייטונג דער קראנקהייט צו פֿיעל פֿערטרויען, וועסהאלב ער דענן אויך דער אנזיכט איזט, דאס פֿאָרלייפֿיג פֿיר אונס נאָך קיינע געפֿאהר פֿאָרהאנדען. נון איזט אבער דיעזען רוסישען בעריכטען דורכאוים ניכט צו טרויען. רוסלאנד פֿירכטעט עבען, דאס מאן מיט איהם אוים פֿורכט פֿאָר דער פֿערשלעפּפּונג דער כאָלעראַ, יעדען האנדעלס-פֿערקעהר אבברעכען ווערדע. דעסהאלב בעשטרעבט מאן זיך רוסישערזייטס דיא נאכריכט צו פֿערברייטען, דאס דיא קראנקהייט בערייטס אים ערלאָשען בעגריפֿפֿען אונד זאָמיט אויך קיינע געפֿאהר מעהר פֿאָרהאנדען זייא. איך גלויבע, מאן זאָללטע איינינע ערצטע נאָך רוסלאנד ענטזענדען, דאמיט דיעזע פֿאָם שטאנדע דער קראנקהייט אונד דערען פֿערברייטונג אוים איינגענער אנשויאונג זיך איבערצייגען קאָננען! (אללגעמיינע רופֿע: זיא וואָללען דאָך ניכט, דאס דיא ערצטע אונס אוים רוסלאנד דיא כאָלעראַ איינשלעפּפּען!) איך ביטטע, ניכט צו לערמען, איך האבע יא נור איינען פֿאָרשלאג מאכען וואָללען. וועגן דערזעלבע קיינען בייפֿאלל האט, זאָ נעהמע אויך איך דיא אנטוואָרט דעם הערען מיניסטערס דעם אינגערן גערנע צור קעננטניס!"

*) (אללערנייעסטע נאכריכט איבער דיא רוסישע כאָלעראַ.) הערר דר' קראשאָווסקי, דער פֿאָן דער רוסישען רעגיערונג נאָך אסטראכאן ענטזענדעט וואורדע, אום אן אָרט אונד שטעללע דיא נאטור דיעזער געפֿעהרליכען קראנקהייט צו שטודירען, בעריכטעט אוים דער אָרטשאפֿט וועטליאנקאָ פֿאָלגענדעס: איך האבע מיך פּערזאָנליך דורך מעהרפֿאכע אונטערזוכונגען אונד פּרייפֿונגען איבערצייגט, דאס דיא הערשענדע קראנקהייט קיינע כאָלעראַ, זאָנדערן איין טיפֿוס זייא. צור טיפֿוס-קראנקהייט טריטט יעדאָך אין דען מייסטען פֿעללען איינע לונגען-ענטציגדונג הינצו, וועסהאלב דער פֿערלויף דער קראנקהייט אין דער רעגעל ניכט בלאָס איין ראשער, זאָנדערן אויך איין טאָדטליכער איזט. עס קאָננטען פֿיעללייכט מעהרערע ערקראנקטען דענגאָך גערעטטעט ווערדען, אללײן דיא בעפֿאָלקערונג איזט אין איהרער לעבענסווייזע, זעלבסט אויף דעם קראנקען-לאגער, אונמעסיג, וואָדורך דאס איבעל נאטירליך פֿערגראָסערט ווערדען מוס. ביז היינטע זינד אים אָרטע וועטליאנקאָ אונגעפֿעהר 300 ערקראנקונגען פֿאָרגעקאָממען, פֿאָן דענען ניכט וועניגער אלס 273 איינען טאָדטליכען אויסגאנג האטטען. — אויך דער ארצט מאַראזאָף, דער מיט דער בעהאנדלונג דער קראנקען זיך וואָהל רעכט געוויססענהאפֿט בעפֿאסטע, שטארב נאָך 6 טעגיגעם ליידען אן טיפֿוס מיט איינער לונגען-ענטציגדונג פֿערבונדען. יעטצט דירפֿטע יעדאָך דיא אנגעלעגענהייט איינע גינסטיגערע ווענדונג נעהמען. דיא רעגיערונג האט נעמליך דיא רייניגונג אללער הייזער, דורך רייבערונג מיט שיעספֿעל אונד בעשפּרענגונג מיט „קארבאָל-זיירע" אייפֿס שטרענגסטע אנגעאָרדנעט. — (קארבאָל-זיירע איזט איין שטאָפֿף, דער ערסט אין לעטצטערער צייט זעהר אין שוואונג געקאָממען. דערזעלבע ווירד אוים שטיינקאָהלען בערייטעט, איזט אין אללען אפּאָטהעקען פֿאָרעטהיג אונד איזט דאס פֿאָרציגליכסטע מיטטעל צור רייניגונג דער צימטער-לופֿט אין צייטען אנשטעקענדער קראנקהייטען.) — איבערדיעס האבען דיא אָרטס-בעהאָרדען דיא בעגיעסונג דער האָפֿע אונד „אבאָרטע" מיט איינער לאָזונג פֿאָן אייזען-וויטריאָל דורכגעפֿיהרט.— (אייזענ-

---

זינד פֿאָן איהרעם אדוואָקאטען פֿיעלע פֿעהלער בעגאנגען וואָרדען, איינינע פֿאָן יענען פֿעהלערן, דיא דאמאלס בעגאנגען וואורדען, קאָננען וויר נון אין דעם פֿאָן איהנען ערנייערטען פּראָצעססע פֿערבעססערן. אבער וויר ניכט פֿערגעססען, דאס נאָך איהרע מוטטער ביים פּראָצעססע לייכטערעס שפּיעל האטטע, אלס וויר יעטצט האבען. עס איזט אנפֿאנגס לייכטער, דיא וועגנאהמע איינעס פֿערמאָגענס צו פֿערהינדערן, אלס דאנן איין זאָלכעס פֿערמאָגען, וועלכעס יעמאנד שאָן זייט לאנגען יאהרען בעזיטצט, פֿאָן דיעזעם וויעדער הערויסצורייסען. זאָ לאנגע אלזאָ דער פֿעהלענדע ציינע ניכט דא איזט, קאָננען וויר דען פּראָצעסס נאָר ניכט בעגיננען. אונד זעלבסט וועגן דיעזער ציינע שאָן געפֿונדען ווירד, בלייבט דאנן נאָך דיא פֿראגע, וויא ווייט דיא אויסזאגע דיעזעס ציינען נעגינט. פֿריילִיך, וועגן יענער עהע-קאָנטראקט געפֿונדען ווערדען קאָננטע, אונד דער נאמע אונד דיא אונטערשריפֿט דיעזעס ציינען מיט יענען אים עהע-קאָנטראקטע שטימטען ווירדען, דאנן העטטען וויר איין געוואָננענעס שפּיעל. אבער וויא זאָללטע מאן עבען דיעזען עהע-קאָנטראקט אויפֿפֿינדען? וויא זיא זאגטען, האט איהר פֿאטער נאָך אם טאגע פֿאָר זיינעם טאָדע געשוואָרען (זיעהע 8-טע פֿאָרטזעטצונג), דאס דיעזער עהע-קאָנטראקט אין זיינעם שרייב-טישע עקסיסטירט. עס איזט נאָגין וואהרשיינליך, דאס זיך דיעזער עהע-קאָנטראקט אין איינענער איינער פֿערבאָרגענען שובלאדע דעם שרייב-טישעס בעפֿינדעט. ווער בעזיטצט יעטצט יענע מאָבעל איהרער עלטערן?"

„דען שרייב-טיש מיינעס נאָטמיטליגען פֿאטערס זאה איך ערסט פֿאָר איינינען טאגען היער ביי מאַרקוס העריין; אבער וויר האבען דאמאלס אללע לאדען אונד פֿאכער דיעזעס שרייב-טישעס דורכזוכט אונד פֿאנדען ניכטס." —

? (זאגטע ניידא נאכדענקענד) מיין הערר, לאססען זיא מיר איין פּאאר טאגע צייט צור איבערלעגונג — אבער איך מאָכטע זיא נאָך עטוואס פֿראגען: ווירד זיא איהר אָנקעל ערקעננען? דאס הייסט: ווירד ער ניכט לייגנען, דאס זיא נאר יענער אראָלף זייען? וויא זיא זאגען, זינד זיא זאָ פֿערענדערט, דאס זעלבסט יענע, דיא זיא אין דער יוגענד גענויא קאנגטען, זיא הייטע ניכט מעהר ערקעננען. אבער פֿערמוטהליך האט זיא נור איהר בארט זאָ פֿערענדערט, אונד אָהנע צווייפֿעל זינד נאָך אין לעניטין, וואָ זיא אלס קינד וואָהנטען, פֿיעלע, מיט וועלכען זיא בעקאנגט נעגוג וואַרען. וועגן זיא יענע נון אן מאנכע קליינע עראייגניססע עראיננערן, מיט דענען איינסער איהנען ניעמאנד בעקאנגט זיין קאנן, זאָ ווירד מאן זיא דאָך ערקעננען."

„וויא האבען רעכט. איינעס זאָלכען שפּיטצבובען נעגענאיבער מיס מאן זיך אויף אללע איינוועגדונגען געפֿאסט מאכען; אבער עס ניכט אין לעניטין קיין הויז, אין דעם מאן מיך ניכט ערקעננען ווירד, וועגן איך דעססען איינוואָהנער אן מאנכעס עראיננערן ווערדע."

נון קאָממען וויר יעטצט וויעדער צו מאַרקוס צוריק.

דיעזער מאַרקוס ליטט אן איינער קראנקהייט, אן וועלכער דיא מייסטען ליידען, וועלכע צו גוט לעבען — נעמליך אן דער גיכט. ער האטטע אָפֿט זאָלכע גיכט-אנפֿאללע אן דעם פֿוסע, זאָ דאס ער זיך מעהרערע טאגע נאר ניכט אוים דעם הויזע ריהרען קאָננטע, וואס דיעזעם לעבע-מאננע, דער אללעס מיטשמאכען אונד נעניעסען וואָללטע, זעהר פּייגליך וואר. ער פּפֿלעגט דאהער צו זאָלכער צייט נאכטמאהלען צו פֿעראנשטאלטען אונד לוסטיגע יונגע לייטע דאצו צו לאדען, אום זיך אויף דיעזע ווייזע דיא צייט אנגענעהם צו פֿערטרייבען.

וויא וויר שאָן אָבען ערוועהנטען, וואר אויך אראָלף צו דיעזעם נאכטמאהלע געלאדען. אן דעם נאמיטטאגע פֿאָר יענעם אבענד פֿערבראכטע הערר וועטהיים, דער בעסטע פֿערטרויטע פֿאָן מאַרקוס, נעבען דעססען בעטטע דיא צייט מיט פֿערשיעדענען געשפּרעכען, ביז מאן ענדליך אויך איבער דען טאָד צו שפּרעכען קאם.

„וויא זיא מיך קעננען, (זאגטע מאַרקוס) בין איך איין מאנן פֿאָן פֿיעלעם פֿערזאָנליכען מוטהע, אבער איך ליעבע דורכאוים ניכט דען געדאנקען אן דען טאָד — דאס הייסט: אן מיינען איינענען טאָד! ניכט, דאס איך וואָהל פֿאָר דער ניכט-פֿאָרהאנדענען „יענע וועלט" פֿירכטע — ניין, דאס ניכט! אבער דיעזעס לעבען, דאס איך זאָ גוט גענייעסע, מאָכטע איך פֿיר עוויג האבען! וואס איזט דענן איינענטליך דער טאָד? — איינע צערזעטצונג דעם קאָרפּערס אין זיינע גרונד-שטאָפֿפֿע, אין זיינע עלעמענטע. מאן נימט צוויי לופֿט-ארטען (זויער-שטאָפֿף אונד וואססער-שטאָפֿף) אונד מאכט דאראַן וואססער, אונד דאס וואססער בעשטעהט, עקסיסטירט, אונד דאס הייסט מאן לעבען. נון צערזעטצע איך וויעדער דאס וואססער אין זיינע צוויי לופֿט-ארטען; דאס וואססער עקסיסטירט וואָהל ניכט מעהר, עס איזט געשטאָרבען, אבער דיא לופֿט-ארטען, אוים וועלכען עס צוזאממענגעזעטצט וואר, עקסיסטירען ווייטער."

(פֿאָרטזעטצונג פֿאָלגט.)

פֿערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (איינע פֿאָלקס-פֿערזאממלונג געגען דען פאבסט.) פֿאָר קורצעם האבען וויר אונטער דער איבערשריפֿט: „דער פאבסט געגען דיא ניהיליסטען" איינען לייטארטיקעל געבראכט, אין וועלכעם דיא שארפֿע פֿעראורטהיילונג פֿעראָפֿפֿענטליכט וואורדע, וועלכע דער פאבסט געגען דאס טרייבען דער „ניהיליסטען", „קאָממוניסטען" אונד „זאָציאל-דעמאָקראטען" אויסגשפּראָכען האט. נון ווירד זיך וואָהל ניעמאנד גערנע אָפֿפֿענטליך אלס „ניהיליסט" אָדער „קאָממוניסט" בעקעננען וואָללען, דא דיעזע פארטייען ווירקליך דען אומשטורץ אללעס בעשטעהענדען אנשטרעבען אונד פֿאָן שטאאט אונד רעליגיאָן ניכטס וויססען מאָגען. — אין אנדערעם איזט עס יעדאָך מיט דען „זאָציאליסטען" אָדער דען זאָגענאננטען „זאָציאל-דעמאָקראטען", וועלכע אין אללען געבילדעטען שטאאטען אין גאנץ איירָאפּא ניכט בלאָס צאהלרייכע, זאָנדערן אויך רעכט איינפֿלוסרייכע אנהענגער צעהלען! — אם 19-טען דיעזעס וואורדע דענן אויך היער אין פעסט איינע שטארק בעזוכטע פֿאָלקס-פֿערזאממלונג איינבערופֿען, אום געגען דיעזע ערקלערונג דעם פאבסטעס פּראָטעסט צו ערהעבען. מאן גלייבטע אנפֿאנגס, דאס נור „ארבייטער" אן דיעזער פֿאָלקס-פֿערזאממלונג טהיילנעהמען ווערדען, דא דיעזע יא צום גראָסען טהיילע „זאָציאל-דעמאָקראטען" זינד. — אונד דעננאָך ערשיענען אין דיעזער פֿערזאממלונג צאהלרייכע הייז-העררען אונד זאָגאר פֿיעלע רייכסטאגס-דעפּוטירטע, וואָדורך דיא בעשליססע דיעזער פֿאָלקס-פֿערזאממלונג ווירקליך אן וויכטיגקייט געוואננען. איין רעדנער, העררר דר' טשיללאָג, שטעללטע דענן אויך פֿאָלגענדען אנטראג אן דיא פֿאָלקס-פֿערזאממלונג: „דער פאבסט האט אין זיינעם קאמפֿפֿע געגען דיא זאָציאל-דעמאָקראטען פֿאָלגענדע פּונקטע אייפֿגעשטעללט: 1) דיא אין לעטצטערער צייט פֿאָרגעקאָממענען מאָרד-איבערפֿעללע געגען דיא מאָנארכען רירען פֿאָן זאָציאליסטען הער; — 2) דיא זאָציאליסטען שטרעבען דען געוואלטזאמען „רויב" אן, אינדעם זיא דען רייכען לייטען דאס ערשפּארטע אָדער רעכטמעסיגע פֿערמאָגען אונטער זיך טהיילען וואָללען; — 3) דיא לעהרען דער זאָציאליסטען זינד נור פֿיעבער-טרוימע אָדער פֿערניפֿטעטע גרונדזעטצע; — 4) יעדער שטאאט האט זיך דעם וויללען דער קאטהאָלישען קירכע צו פֿיגען; — 5) דיא בירגערליכע עהע-שליעסונג, דאס הייסט: איינע „ציוויל-עהע", אָהנע קירכליכע טרויאונג, איזט אונגילטיג אונד אונזיטטליך; — 6) דיא בעשליססע דעם פארלאמענטס, וועלכע מיט דען לעהרען דער קאטהאָלישען קירכע ניכט פֿעראיינבאר זינד, דירפֿען ניכט בעפֿאָלגט ווערדען! — אלל דאס ערקלערטע דער פאבסט, אָבגלייך ער קיינען בעוויז ליעפֿערן קאָנן, דאס דיא זאָציאליסטען ווירקליך יע איינען קאָניגמאָרד פֿערזוכט אָדער איינע געוואלטזאמע טהיילונג דעם פֿאָרהאנדענען פֿערמאָגענס אנגעשטרעבט האבען! אלל דאס ערקלערטע פֿערנער דער פאבסט, אָבגלייך דורך אבשאפֿפֿונג אָדער אונגילטיג-ערקלערונג דער ציוויל-עהע צאהלרייכע פֿאמיליען, בייא דענען קיינע קירכליכע טרויאונג פֿאָרגענאָממען וואורדע, אין שמאך אונד שאנדע געראטהען מיסטען. קורץ, דער פאבסט וויללל דען שטאאט, וויללל דיא מענשליכע געזעללשאפֿט, וויללל איבערהויפּט דיא מענשליכע פֿ ע ר נ ו נ פֿ ט דער קאטהאָלישען קירכע אונטערווערפֿען, וויא דיעס אים פֿינסטערן מיטטעל-אלטער דער פֿאלל געוועזען! איך שטעללע דאהער דען אנטראג: דיא פֿאָלקס-פֿערזאממלונג מאָגע אים אינטערעססע דער פֿרייהייט אונד דער אויפֿקלערונג געגען דיא אונגערעכטע ערקלערונג דעם פאבסטעס איינען פֿייערליכען פּראָטעסט ערהעבען!" — היערויף ערהאָב זיך נאָך העררר לעאָ פֿראנקל, דער בעקאננטליך אונטער דער קאָממוניסטען-רעגיערונג אין פאריז אים יאהרע 1871 זאָגאר מיניסטער וואר, אונד זאגטע אונטער אנדערעם: „ניכט דיא זאָציאל-דעמאָקראטען, זאָנדערן דיא „יעזואיטען", דיעזע ליעבלינגס-קינדער דעם פאבסטעס, האבען פֿיעלפֿאך ערקלערט, דאס דער קאָניגס-מאָרד ערלויבט זייא. קאָניג היינריך III. פֿאָן פֿראנקרייך איזט זאָגאר ווירקליך פֿאָן איינעם „יעזואיטען" ערמאָרדעט וואָרדען, אלס דער מאָרדער דער וואָהלפֿערדיענטען מאָרדס-שטראפֿע פֿערפֿיעל, דא וואורדע דערזעלבע פֿאָם דאמאליגען פאבסטע זאָגאר פֿיר דיעזעס פֿערברעכען אלס „הייליג" ערקלערט. דער פאבסט האט אלזאָ אם וועניגסטענס דאס רעכט, דיא זאָציאל-דעמאָקראטען צו פֿערדעכטיגען, דאס זיא דען קאָניגס-מאָרד אנשטרעבען!" — נאכדעם נאָך מעהרערע רעדנער געשפּראָכען, וואורדע דער אָבען אנגעפֿיהרטע אנטראג צום בעשלוססע ערהאָבען, דאס נעמליך דיא פֿאָלקס פֿערזאממלונג יענע פֿיינדליכע ערקלערונג דעם פאבסטעס געגען דיא זאָציאליסטען פֿערווירפֿט אונד געגען דיעזעלבע פֿייערליך פּראָטעסטירט. — (אָב דיעזער פּראָטעסט דעם פאבסטע עטוואס שאדען ווירד, גלייבען וויר קוים. פֿרייליך דירפֿטע עס אייך דער ערקלערונג דעם פאבסטעס קוים געלינגען, דיא פֿרייהייט, דיא בילדונג אונד דען געזונדען מענשען-פֿערשטאנד צו אונטערדריקען!)

* (ד י א כ אָ ל ע ר א - א ר ט י ג ע ק ר א נ ק ה י י ט א י ן א ס ט ר א כ א ן אונד א י י נ ע א י נ ט ע ר פ ע ל ל א צ י אָ ן א י ם ר י י כ ס ר א ט ה ע.) דאס „מעדיצינישע וואָכען-בלאטט" אין וויען בעריכטעט איבער דיא כאָלערא-ארטיגע קראנקהייט, דיא אים רוסישען רעגיערונגס-בעצירקע אסטראכאן זייט וואָכען העררשט אונד גראָסע פֿערוויסטונגען פֿעראורזאכט, פֿאָלגענדעס: „ביז יעטצט האט מאן זיך אין דען אָרטשליכען קרייזען רוסלאנדס דאריבער הערומגעצאנקט, צו וועלכער ג א ט ט ו נ ג דיעזע קראנקהייט געהאָרע אונד וועלכער נ א מ ע דערזעלבען בייצולעגען זייא. ליידער איזט מיט זאָלכען פֿאָרשונגען וועניג געהאָלפֿען. זאָ פֿיעל איזט געוויס אונד שטעהט פֿעסט, דאס איינע באָזאַרטיגע קראנקהייט פֿאָן אונגעוואָהנליכער העפֿטיגקייט בערייטס מעהר אלס דען צעהנטען טהייל דער געזאממטבעפֿאָלקערונג אים רעגיערונגס-בעצירקע אסטראכאן היננגעראפֿפֿט האט. דיא רוסישע רעגיערונג שטעהט ראטהלאָז דא, אָהנע צו וויססען, וויא זיא דער געפֿאהר, אין וועלכער דאס לעבען דער גאנצען בעפֿאָלקערונג שוועבט, דאָך איין ענדע מאכען קאָננטע. דיא קראנקהייט רייכט ניכט מעהר פֿאָן אסטראכאן ביז מאָסקוי. עס לאָסט זיך ליידער ניכט אין אבערעדע שטעללען, דאס אללע שטאאטען, וועלכע מיט רוסלאנד אין פֿערקעהר שטעהען, פֿאָן דערזעלבען געפֿאהר בעדראָהט זינד, דא דיעזע קראנקהייט איהרער נאטור נאך זעהר אנשטעקענד אונד דאהער לייכט צו פֿערשלעפּפּען איזט. אם מייסטען איזט דער עסטערייכישע שטאאט פֿאָן דיעזער געפֿאהר בעדראָהט, דא וויר מיט איינעם גראָסען טהיילע אן רוסלאנד גרענצען, אבער אויך דייטשלאנד גרענצט יא צום טהיילע אן רוסלאנד. עס איזט דאהער פּפֿליכט דער עסטערייך-אונגארישען אונד דייטשען רעגיערונגען, אללע פֿאָרזיכטס-מאסרעגעלן, נאמענטליך אן דען גרענצען, אין אנוועגדונג צו ברינגען, אום דער היניינשלעפּפּונג דיעזער געפֿעהרליכען קראנקהייט, זאָ וויט דיעס אין דער מענשליכען מאכט שטעהט, איינהאלט צו טהון. יא, דיעזע פֿאָרזיכטס-מאסרעגעלן מיססען שאָן יעטצט אונפֿערציגליך אין אנוועגדונג געבראכט ווערדען, בעפֿאָר עס „צו שפּעט" ווירד!" — זאָ וויט דיא „מעדיצינישע וואָכענשריפֿט." אבער דיא אנגעלעגענהייט איזט בערייטס אויך אים וויענער רייכסראטהע צור שפּראכע געקאָממען. אין דער זיטצונג פֿאָם 19-טען דיעזעס ריכטעטע נעמליך דער אבגעאָרדנעטע דר' ראָזער אן דיא דאָרטיגע רעגיערונג פֿאָלגענדע אינטערפּעללאציאָן: „1) האט דיא האָהע קאָניגליכע רעגיערונג קעננטניס פֿאָן דער אים רוסישען רעגיערונגס-בעצירקע אסטראכאן אויסגעבראָכענען געפֿעהרליכען אונד

פֿאָלליעטאָן.

דאס פֿערשוואונדענע טעסטאמענט.

(68.-טע פֿאָרטזעטצונג.)

פֿינפֿאונדדרייסיגסטעס-קאפּיטעל.

וועגען דעם קלאוויער-שפּיעלענס אונד וועגען דער פֿיעלען קאָמפּלימענטע-מאכערייא וואורדע דיא רעכטע צייט פֿערזוימט; — אינצווישען וואר דער זייט יאהרצעהנטען געזוכטע ציינע פֿערשוואונדען. האט ער דען נעכסטען צוג בענוטצט, אום נאך וויען אָדער נאך קארלסבאד צו רייזען, אָדער איזט ער צו פֿוס אין דאס נעכסטע דאָרף געגאנגען; ווער קאָננטע עס וויססען?

מאנכער אונגעדולדיגע לעזער ווירד וואהרשיינליך מיינען, דער שרייבער דיעזער געשיכטע לאססע יעטצט אבזיכטליך דען ציינען פֿערשווינדען, אום דיעזען ראָמאן אין דיא לענגע צו ציעהען אונד דיא נייגיערדע דעס לעזערס נאך וויטער צו שפּאננען. אבער וואס ווירקליך געשעהען איזט, בלייבט איינע טהאט-זאכע, דיא זיך בייא וואהרהייטס-ליעבע ניכט אנדערס מאכען לאָסט. מאנכע דער היער ערוועהנטען פֿרויאָען לעבען הייטע נאָך, אונד זיא קאָננען עס בעצייגען, דאס היער קיינע וויללקירליכע ערדיכטונג אים שפּיעלע איזט — אונד דאס דער ציינע צו יענער צייט ווירקליך פֿערשוואונדען וואר. איינע בעגעבענהייט, דיא שנעלל איהרען אבשלוס פֿינדעט, איזט עבען קיין פֿערצייכנענס-ווערטהעס ערייגניס, אונד מאן שרייבט געוואָהנליך נור זאָלכע פֿאָרקאָממניססע אלס געשיכטע ניעדער, וועלכע ערסט נאך פֿיעלען פֿערוויקעלונגען אונד אירונגען צום ציעלע פֿיהרען.

„זעהען זיא (זאגטע העררר ראָטטענבורג צו אראָלף), זאָ איזט עס מיר פֿאָר מעהרערען יאהרען בייא איהרער פֿלוכט מיט איהרעם ברודער ערגאנגען. אויך זיא וואַרען פּלאָטצליך פֿערשוואונדען, מאן זוכטע זיא אויף אללען וועגען, אבער אָהנע ערפֿאָלג."

אראָלף טעלעגראפֿירטע נאך אללען באהנ-שטאציאָנען אין יענער געגענד. קאָננטע אבער קיינע זיכערע אויסקינפֿט ערהאלטען.

„„אללעס, וואס זיך יעטצט טהון לאָסט (זאגטע אראָלף), איזט: ערסטענס נעבען וויר דער היעזיגען פּאָליצייא איינע גענויע בעשרייבונג דיעזעס מאננעס. צווייטענס לאססען וויר איינע אויפֿפֿאָרדערונג אין דיא צייטונגען איינריקען, דאס זיך דיא פּערזאָן, וועלכע בייא איהנען געוועזען, וויעדער מעלדען מאָגע. — אים וויירטהס-הויזע, וואָ מאן איינען דערארטיגען מענשען געזעהען, זאגטע מאן מיר, ער וועררע נאך וויען געריסט, איך מאכטע דאהער נאָך הייטע מיינע ריקרייזע נאך וויען אנטרעטען.""

„אבער ביז דער וויענער צוג נאָך אבגעהען ווירד, קאָננען זיא נאָך צוריק אין מיין הויז קאָממען. איך פֿערזיכערע איהנען, דאס שיקזאל דעם ארמען א ל ע ק ס י איזט מיר דיא גאנצע צייט, זייט ער אונס פֿערלאססען, שווער אויף דעם הערצען געלעגען. זיא זאָללען דאס בעטט זעהען, אין וועלכעם ער געשלאָפֿען אונד איבער וועלכעם זיך איהרע מוטטער בייגטע, אלס זיא איהן אונד מיך צום לעטצטען מאלע פֿערלאססען האט."

זעלטזאם גענוג! צפּורה האטטע איינע פֿריידע, אלס אראָלף וויעדער צוריקגעקאָממען וואר, אונד איהרע טאָכטער ע ו ו א וואר פֿיר איהרען קוזען גאנץ ענטציקט.

— צפּורה קאָננטע נור איינען א ר מ ע ן פֿערוואנדטען ניכט ליידען.

„האט איהנען אלעקסי איינמאל געזאגט (זאגטע העררר ראָטטענבורג), דאס איהם זיינע מוטטער אין יענער נאכט איינען רינג אום דען האלז העננגטע?"

„„יא, אונד דער גוטע אלעקסי וויינטע, אלס ער מיר ערצעהלטע, דאס ער דאמאלס צו פֿעסט געשלאָפֿען אונד גאר ניכטס בעמערקט האט. דאס זיינע מוטטער אן זיינער וויעגע געשטאנדען איזט. אך, איך דענקע נאָך, וויא הייליג מיינע מוטטער דיעזען רינג געהאלטען, וויא זיא איהן ניע פֿאָם פֿינגער אבלעגען וואָללטע.""

נאכדעם אראָלף אים הויזע זיינעס אָנקעלס נאָך אייניגע שטונדען פֿערבראכטע, ערזוכטע ער, מאן מאָגע ניעמאנדעם זאגען, דאס ער היער וואר — אונד רייזטע זאָדאנן נאך וויען צוריק, וואָ ער שאָן אין זיינעם קווארטיערע איינע איינלאדונג פֿאָן מארקיס פֿאָרנעפֿינדען האטטע. — דיא איינלאדונג וואר ערסט פֿיר דען אבענד דעם פֿאָלגענדען טאגעס — אונד אינצווישען זוכטע אראָלף דען בעריהמטען ארוואָקאטען דאָקטאָר נ י י ד א אין וויען אויף, דער נאך הייטע פֿיר דען בעריהמטעסטען „פֿערטהיידיגער" גילט.

אראָלף ערצעהלטע דיעזעם ארוואָקאטען דיא גאנצע געשיכטע, דיא העררר ניידא מיט גראָסעם אינטערעססע אנהאָרטע. אלס אראָלף מיט דיעזער ערצעהלונג פֿערטיג וואר, זאגטע ניידא: „מיין העררר! איך ערזונערע מיך, יענער צייט דיעזע געשיכטע אין דען צייטונגען געלעזען צו האבען, מיינע אנזיכט איזט, דאס דאמאלס, אלס איהרע מוטטער דען פּראָצעסס געגען יאקאָב בירשאָוער פֿיהרטע,